

DE-104

December-2022

B.Com, Sem.-III

CE 201 : Cost Accounting – I

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

1. પડતર હિસાબી પદ્ધતિનો અર્થ સમજાવી, પડતરના હિસાબોના ફાયદા અને ગેરફાયદાઓની ચર્ચા કરો. 14
- અથવા
- ચર્ચા કરો : પડતર હિસાબી પદ્ધતિ વિરુદ્ધ નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ. 14
2. નીચેની માહિતી પરથી દરેક પ્રકારના માલસામાન માટે ફેરબદલી દર તેમજ ફેરબદલી મુદતની ગણતરી કરો : 14

વિગત	માલસામાન – X	માલસામાન – Y
શરૂનો સ્ટોક	1,20,000	2,40,000
ખરીદી	3,90,000	6,00,000
આખર સ્ટોક	60,000	1,20,000

અથવા

એક કારખાનામાં માર્ચ 2022 દરમિયાન માલસામાન P અંગે આવક અને જાવકની માહિતી નીચે મુજબ છે : 14

ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ મુજબ સ્ટોક પત્રક તૈયાર કરો.

માર્ચ 2022 દરમિયાન માલસામાન Pનો શરૂનો સ્ટોક 2400 એકમો, એકમદીઠ ₹ 6ના ભાવનો હતો.

તારીખ	આવક જથ્થો એકમો	એકમદીઠ ભાવ ₹	જાવક જથ્થો એકમો
08-03-2022	–	–	1800
10-03-2022	2400	8	–
15-03-2022	–	–	2400
20-03-2022	1800	7	–
25-03-2022	–	–	1500

3. એક કામદારને એક કામ પૂરું કરવા માટે 500 કલાક આપવામાં આવે છે, પરંતુ તે કાર્ય 400 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે તેને કલાકના ₹ 20ના દરથી વેતન ચુકવવામાં આવે છે. ઉત્પાદનમાં માલસામગ્રીની પડતર ₹ 10,000 અને કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ પ્રત્યક્ષ મજૂરીનાં 150% છે. નીચેની યોજના મુજબ વસ્તુની કારખાના પડતર શોધો :

- (i) કાર્ય વેતન યોજના (ii) સમય વેતન યોજના
(iii) હેલ્સી પ્રીમિયમ યોજના (iv) રોવેન પ્રીમિયમ યોજના

14

અથવા

(A) મજૂર ફેરબદલી દર સમજાવો. 7

(B) ધનિષ કોટન મીલની ફેબ્રુઆરી 2022 માસના કામદારોની માહિતી નીચે મુજબ છે : 7

મહિનાની શરૂઆતમાં કામદારોની સંખ્યા	8,700
મહિનાના અંતમાં કામદારોની સંખ્યા	3,300
મહિના દરમિયાન કારખાનામાંથી છૂટા થયેલા કામદારોની સંખ્યા	840
સંયુક્ત પદ્ધતિ મુજબ મજૂર ફેરબદલી દર	25%
નવા નીમાયેલા કામદારોની સંખ્યા શોધો.	

4. એક કંપનીમાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો છે અને બે સેવા વિભાગો છે. કંપનીના ચોપડેથી નીચે જણાવેલ આંકડાઓ લેવામાં આવ્યાં છે :

14

	₹
(1) ભાડું અને કરવેરા	15,000
(2) સામાન્ય દીવાબત્તી	1,800
(3) પરોક્ષ મજૂરી	4,500
(4) પાવર	4,500
(5) યંત્રો ઉપર ઘસારો	30,000
(6) પરચુરણ ખર્ચ	30,000

વધારાની માહિતી નીચે મુજબ છે :

નં.	વિગત	ઉત્પાદન વિભાગ			સેવા વિભાગ	
		અ	બ	ક	ડ	ઈ
1	રોકેલી જથ્થા (ચો.મી.)	6,000	7,500	9,000	6,000	1,500
2	વીજળીના પોઈન્ટ	30	45	60	30	15
3	પ્રત્યક્ષ મજૂરી (₹)	9,000	6,000	9,000	4,500	1,500
4	યંત્રોના હોર્સ પાવર	180	90	150	30	—
5	યંત્રોની કિંમત (₹)	1,80,000	2,40,000	3,00,000	15,000	15,000

સેવા વિભાગના ખર્ચો નીચે મુજબ ફાળવવામાં આવે છે :

	અ	બ	ક	ડ	ઈ
ડ	20%	30%	40%	—	10%
ઈ	40%	20%	30%	10%	—

તૈયાર કરો :

- (1) શિરોપરી ખર્ચની જુદા-જુદા વિભાગો વચ્ચે વહેંચણી દર્શાવતું પત્રક.
- (2) સેવા વિભાગના ખર્ચની ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક.

અથવા

- (A) સ્થિર, ચલિત અને અર્ધ ચલિત ખર્ચ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 7
- (B) નીચેની વિગતો ઉપરથી યાંત્રિક કલાક દર શોધો : 7

	₹
ચંત્રની કિંમત	21,45,000
ઉપયોગી જિંદગી 27 વર્ષ જે દરમિયાન મરામત ખર્ચ	4,86,000
છેવટની ભંગાર કિંમત	2,01,000
અન્ય સ્થિર ખર્ચ વાર્ષિક	1,80,000
ચંત્રમાં વપરાયેલ પાવરનો ખર્ચ (સરચાર્જ સહિત) વાર્ષિક	8,91,000

ચંત્રમાં કલાકદીઠ 60 યુનિટનો વપરાશ છે અને યુનિટદીઠ ₹ 6નો ભાવ છે. સરચાર્જ પાવરના ખર્ચ ઉપર 10% આકારવામાં આવે છે.

5. નીચે આપેલ પેટા પ્રશ્નોના એક કરતા વધુ જવાબો આપેલા છે. તે પૈકી ફક્ત એક જવાબ સાચો છે. સાચો જવાબ નક્કી કરો : (કોઈપણ સાત) 14

- (1) નીચેનામાંથી કઈ બાબત સેવા પડતર સાથે સુસંગત છે ?

(A) વાહન સેવા	(B) પુસ્તક પ્રકાશન
(C) ઈંટ ઉદ્યોગ	(D) મોટર ગેરેજ

- (2) જાહેરાત ખર્ચ એ _____ ખર્ચ છે.

(A) વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ	(B) કારખાના પરોક્ષ
(C) વહીવટી પરોક્ષ	(D) ઉપરોક્તમાંથી એકપણ નહીં

- (3) કઈ પદ્ધતિમાં પહેલો ખરીદેલ માલ સ્ટોકમાં હશે ?

(A) ફિફો પદ્ધતિ	(B) લિફો પદ્ધતિ
(C) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ	(D) પ્રમાણ ભાવ પદ્ધતિ

- (4) કઈ પદ્ધતિમાં આખર સ્ટોકની કિંમતે ચાલુ બજાર ભાવની કિંમત નજીક હોય છે ?

(A) લિફો પદ્ધતિ	(B) ફિફો પદ્ધતિ
(C) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ	(D) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ

- (5) નીચે આપેલ પદ્ધતિઓ પૈકી કઈ પદ્ધતિ પસંદગીના સ્ટોક પર નિયંત્રણ રાખવા પર પ્રયત્નો કેન્દ્રિત કરે છે ?
- (A) માલસામાન ફેરબદલી દર (B) એ બી સી વર્ગીકરણ
(C) સતત માલસિલકની પદ્ધતિ (D) સામયિક માલસિલકની પદ્ધતિ
- (6) સૌથી વધુ ફાયદાકારક હોય તેવા માલની ખરીદીનો જથ્થો એટલે –
- (A) ગુરુત્તમ જથ્થો (B) આર્થિક વરદી જથ્થો
(C) લઘુત્તમ જથ્થો (D) સરેરાશ જથ્થો
- (7) કામદારને દિવસ દરમિયાન અપાતી રીસેસનો સમય –
- (A) અનઉત્પાદક સમય ગણાતો નથી.
(B) અસામાન્ય અનઉત્પાદક સમય છે.
(C) સામાન્ય અનઉત્પાદક સમય છે.
(D) ઉપરોક્તમાંથી એકપણ નહીં.
- (8) નીચેના પૈકી કઈ ઉત્તેજક વેતન પ્રથા નથી ?
- (A) રોવેન વેતન પ્રથા (B) હેલસી વેતન પ્રથા
(C) સમય વેતન પ્રથા (D) બોનસ વેતન પ્રથા
- (9) સંયુક્ત મજૂરી ફેરબદલી દર ગણતી વખતે નીચેનામાંથી કઈ બાબત ધ્યાન પર લેવાતી નથી ?
- (A) નિવૃત્ત થયેલ કર્મચારીઓ
(B) ડિસમિસ કરાયેલ કર્મચારીઓ
(C) વિસ્તરણ યોજના હેઠળ નિમાયેલ કર્મચારીઓ
(D) જૂની જગ્યા પર થયેલ નવી નિમણૂક
- (10) _____ ઉત્તેજક વેતન પ્રથામાં કામદારોને નફા અને સંચાલનમાં પણ ભાગ મળે છે.
- (A) નફા ભાગ (B) હેલસી
(C) સહભાગીદારી (D) રોવેન
- (11) સેવા વિભાગોના ખર્ચની ફાળવણી ઉત્પાદન વિભાગોમાં કરવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે ?
- (A) લઘુત્તમ વર્ગ પદ્ધતિ (B) તુલના પદ્ધતિ
(C) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ (D) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ
- (12) પડતર હિસાબોમાં ડિલીવરી વાનના ખર્ચનો સમાવેશ _____ માં થાય છે.
- (A) કારખાના ખર્ચ (B) વહીવટી ખર્ચ
(C) ઓફીસ ખર્ચ (D) વેચાણ ખર્ચ

DE-104

December-2022

B.Com., Sem.-III**CE 201 : Cost Accounting – I**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

1. Explain meaning of Cost Accounting. Discuss the advantages and limitations of Cost Accounting. 14

OR

Discuss Cost Accounting v/s Financial Accounting. 14

2. From the following information, find out Inventory Turnover Rate and Turnover Period : 14

Particulars	Material – X	Material – Y
Opening Stock	1,20,000	2,40,000
Purchases	3,90,000	6,00,000
Closing Stock	60,000	1,20,000

OR

From the following transactions of purchases and issues of material P in a factory during March 2022 prepare Stock Register as per Weighted Average method. 14

Opening Stock of material P during March 2022 is 2400 units with the price of ₹ 6 per unit.

Date	Receipts Quantity in Units	Rate per Unit (₹)	Issues Quantity in Units
08-03-2022	–	–	1800
10-03-2022	2400	8	–
15-03-2022	–	–	2400
20-03-2022	1800	7	–
25-03-2022	–	–	1500

3. A worker has been allowed to complete a work in 500 hours, but he completes the work in 400 hours. Labour rate per hour is ₹ 20. If cost of material in production is ₹ 10,000 and factory overheads are 150% of direct labour, find out factory cost as per following methods :

- (i) Piece Rate System
 (ii) Time wage plan
 (iii) Halsey premium plan
 (iv) Rowan premium plan

14

OR

- (A) Explain Labour Turnover Rate.
 (B) The following is the information of workers of Dhanish Cotton Mill for the month of February 2022 :

No. of workers at the beginning of the month	8,700
No. of workers at the end of the month	3,300
No. of workers who left the mill	840
Labour Turnover rate as per during month method	25%

Find out No. of workers recruited in the mill.

7

7

4. In one company there are three production departments and two service departments. The following figures are available from its books :

14

	₹
(1) Rent and Rates	15,000
(2) General lighting	1,800
(3) Indirect Labour	4,500
(4) Power	4,500
(5) Depreciation on Machine	30,000
(6) Misc. expenses	30,000

The following was additional information :

No.	Particulars	Production Depts.			Service Depts.	
		A	B	C	D	E
1	Area occupied (Sq. Mts.)	6,000	7,500	9,000	6,000	1,500
2	Light Points	30	45	60	30	15
3	Direct Labour (₹)	9,000	6,000	9,000	4,500	1,500
4	Horse Power of Machine	180	90	150	30	—
5	Cost of Machines (₹)	1,80,000	2,40,000	3,00,000	15,000	15,000

The expenses of Service Departments are allocated as under :

	A	B	C	D	E
D	20%	30%	40%	—	10%
E	40%	20%	30%	10%	—

Prepare :

- (1) Statement of distribution of overheads to various departments.
- (2) Statement of distribution of expenses of service departments to production departments.

OR

- (A) Explain Fixed, variable and semi-variable expenses with illustration. 7
- (B) Find out Machine hour rate from the following details : 7

	₹
Cost of Machine	21,45,000
Useful life 27 years during which repairing expense	4,86,000
Scrap Value at the end	2,01,000
Other fixed expenses, yearly	1,80,000
Expenses of power consumption for a machine yearly (including surcharge)	8,91,000

The Machine uses 60 units of power per hour and the rate per unit being ₹ 6.

Surcharge is to be calculated at 10% on expenses of power consumption.

5. In the following sub-questions, more than one answer is given, of which only one answer is correct. Select the correct answer : (Attempt any seven) 14

- (1) From the following which item is relevant to operating costing ?

(A) Vehicle service	(B) Book publication
(C) Brick industry	(D) Motor garage

- (2) Advertisement expense is _____ expense.

(A) Selling and distribution indirect	(B) Factory indirect
(C) Administrative indirect	(D) None of the above

- (3) In which method stock consists of first purchase ?

(A) FIFO method	(B) LIFO method
(C) Weighted Average method	(D) Standard Price method

- (4) In which method closing stock is valued at a price which is almost nearer to current market price ?

(A) LIFO method	(B) FIFO method
(C) Weighted Average method	(D) Fixed Price method

- (5) Which of the following methods of stock control aims at concentrating efforts on selected items of materials ?
- (A) Materials turnover rate (B) ABC analysis
(C) Perpetual inventory system (D) Periodic inventory system
- (6) Most Profitable Quantity to purchase is called –
- (A) Maximum Quantity (B) Economic Ordering Quantity
(C) Minimum Quantity (D) Average Quantity
- (7) Recess time to worker during the day is –
- (A) not considered as unproductive
(B) abnormal unproductive time
(C) normal unproductive time
(D) None of the above
- (8) Which one of the following is not considered an Incentive Wage System ?
- (A) Rowan wage plan (B) Halsey wage plan
(C) Time wage plan (D) Bonus wage plan
- (9) Which of the following items is not taken into consideration while calculating labour turnover rate as per Flux method ?
- (A) No. of employees retired.
(B) No. of employees dismissed.
(C) No. of employees appointed under expansion plan.
(D) No. of employees appointed on existing posts.
- (10) From which of the following incentive wages system, workers also get share in the profit and management ?
- (A) Profit sharing (B) Halsey wages system
(C) Co-Partnership (D) Rowan wages system
- (11) Which method is used for apportioning service department expenses over production departments ?
- (A) Least Square Method (B) Comparison Method
(C) Graphic Presentation Method (D) Direct Method
- (12) In the Cost Accounts, delivery van Exps. are included –
- (A) Factory Cost (B) Administrative Cost
(C) Office Cost (D) Selling Cost